

ÇEVİRİM İÇİ EĞİTİMİN İLK VE ACİL YARDIM PROGRAMI ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

 Esra BEKİRCAN¹ Fatma BOĞAN² Emrullah YILDIRIM³

ÖZ

Amaç: Bu araştırma çevrim içi eğitimin ilk ve acil yardım programı öğrencileri üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacı ile yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı nitelikte olan bu çalışmanın örneklemini Türkiye’de bulunan dört farklı üniversitenin ilk ve acil yardım programında okuyan 505 öğrenci oluşturmuştur. Veriler literatür doğrultusunda hazırlanan yapılandırılmış soru formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler Statistical Package for Social Science (SPSS) 25 programıyla analiz edilip, değerlendirmede; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %53,86’sı eğitim süreçlerinde hiç gerçek hasta ile temaslarının olmadığını, %80,20’si hiçbir uygulama dersini yüz yüze yapmadıklarını ve öğrencilerin yaklaşık %60’ı çevrim içi eğitimde derslerin verimli geçmediğini, öğrenme ihtiyaçlarının karşılanmadığını ve çevrim içi eğitimden dolayı kendilerini hasta bakacak düzeyde hissetmediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %64,16’sı çevrim içi eğitim aldıkları için işe başlarken hata yapmaktan korktuklarını ve % 53,47’si hastaya zarar vermekten korktuklarını ifade etmektedirler. Öğrencilerin yaklaşık %60’ı çevrim içi eğitimin ilk ve acil yardım programı için uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Sonuç: Öğrencilerin çevrimiçi eğitim süreçlerinde aldıkları eğitimleri yetersiz buldukları ve buna bağlı olarak iş hayatında hata yapmaktan ve hastaya zarar vermekten korktukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Paramedik, İlk ve Acil yardım, Çevrim İçi Eğitim, Öğrenci, Uzaktan Eğitim

¹ Corresponding Author/Sorumlu yazar, Öğr. Gör. Dr., Trabzon Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Trabzon, Türkiye, esrasancar1991@hotmail.com

² Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Düzce, Türkiye

³ Öğr. Gör., Gümüşhane Üniversitesi, Şiran Dursun Keleş Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı, Gümüşhane, Türkiye

Makale Geliş Tarihi/Submission Date; 14.06.2023

Kabul Tarihi/ Accepted Date; 15.08.2023

Çalışma için Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan izin (25/04/2023 Tarih ve E-81614018-000-2300024172 Sayılı) alınmıştır.

ASSESSING THE IMPACT OF ONLINE EDUCATION ON FIRST AND EMERGENCY AID PROGRAM STUDENTS

ABSTRACT

Objective: This research was conducted to evaluate the effects of online education on first and emergency aid program students.

Material and Methods: The sample of this descriptive study consisted of 505 students studying in the first and emergency aid programs of four different universities in Turkey. The data were collected using a structured questionnaire prepared in line with the literature. The data are analyzed with the Statistical Package for Social Science (SPSS) 25 program and evaluated; number, percentage, mean, standard deviation were used.

Results: 53.86% of the students stated that they had no contact with real patients during the education process, 80.20% stated that they did not do any application courses face-to-face, approximately 60% of the students stated that the courses were not efficient in distance education, their learning needs were not met and they did not feel at the level to take care of the patient due to distance education. 64.16% of the students stated that they were afraid of making mistakes when starting work because they were learning remotely and 53.47% were afraid of harming the patient. Approximately 60% of students stated that distance learning was not suitable for the first and emergency aid program.

Conclusion: It was concluded that the students found the training they received in the online education processes inadequate and accordingly they were afraid of making mistakes in business life and harming the patient.

Keywords: Paramedic, First and Emergency Aid, Online Education, Student, Distance Learning

GİRİŞ

Çevrim içi eğitim, internetin ve önemli teknolojilerin eğitim materyali geliştirmek ve öğretimsel sunum yapmak amacıyla kullanılmasıdır (Fry, 2001). Çevrim içi eğitimde öğrenme eşzamanlı ve eşzamansız olmak üzere iki türde yapılabilmektedir (Hrastinski, 2008). Eşzamanlı öğretimde, öğretmenler ve öğrenciler tarafından önceden belirlenmiş bir oturumda eşzamanlı etkileşim için canlı video ve/veya ses akışı kullanılır. Video konferans, katılımcıların birbirlerini görmelerine izin verse de, fiziksel ayrılık nedeniyle bu yüz yüze bir etkileşim olarak kabul edilmez. Eş zamansız öğretim, öğretmenlerin ve öğrencilerin eşzamanlı oturumları olmaması ve öğrencilerin istedikleri veya ihtiyaç duydukları herhangi bir zamanda internet aracılığıyla ders içeriğine erişebilmeleri anlamına gelir. Katılımcılar arasındaki iletişim esas olarak e-posta ve

çevrim içi forumlar aracılığıyla gerçekleşir ve genellikle eğitmen tarafından yönetilir (Watts, 2016).

Çevrim içi eğitim, öğrencilere yaşam boyu öğrenme fırsatı sunsa da, öğrencileri çevrim içi eğitim süreçlerine katılmaya zorlayan bazı faktörler bulunmaktadır (Kara vd., 2019). COVID-19 salgını nedeniyle dünyanın dört bir yanında bulunan farklı kademelerdeki eğitim-öğretim kurumları çevrim içi eğitime geçmek zorunda kalmışlardır (Asandaş ve Hacıcafareoğlu, 2021). COVID-19 pandemisinin eğitim sektörüne belki de en önemli etkilerinden biri okulların kapatılmasına yol açmasıdır. Okul kapanması öğrenme kaybına, artan okul bırakmaya ve yüksek eşitsizliğe yol açmıştır (Balcı, 2020). Uzaktan eğitimi mecburi kılan durumlardan olan COVID-19 pandemisinden (Succar vd., 2022) sonra Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremler ülkemizdeki tüm eğitim kurumlarının yüz yüze eğitimi durdurmalarına sebep olmuştur. Olağan yaşamı kesintiye uğratan deprem ve benzeri afetlerde eğitimin sürdürülebilirliğini sağlamak için hemen başvurulabilen çevrim içi eğitim yöntemi 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli deprem döneminde devreye alınmıştır. Depremin yarattığı yıkım nedeniyle birçok öğrenci, öğretim elemanı ve diğer idari çalışanlar barınma sorunu yaşamıştır. Öğrencilerin eğitim hayatlarını devam ettirebilmeleri için hızlı ve etkin olacağı düşünüldüğü için çevrim içi eğitim seçeneği neredeyse kaçınılmaz bir hal almıştır (Telli ve Altun, 2023). Çevrim içi eğitim, öğrenci ve öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sistemine yeterince hazır olmaması, teknik aksaklıklar, teknolojiye ulaşmada zorlanma, öğretim üyeleriyle iletişim kurmada sıkıntı, derslere odaklanamama ve sürecin sebep olduğu belirsizlik gibi birçok durumu da beraberinde getirmiştir (Yolcu, 2020; Han ve Demirbilek, 2021). Çevrim içi eğitimin doğrudan hasta temasının olması gerektiği, staj uygulamalarının yapıldığı, uygulama derslerinin bulunduğu sağlık alanındaki bölümlerdeki etkinliği zorlayıcı olabilmektedir (Co vd., 2022). Çevrim içi eğitim sürecinde, uygulamalar yapılamadığında ya da sınırlı gerçekleştirildiğinde öğrenilen teorik bilgiler bir süre sonra unutulmaktadır. Klinik uygulamalar doğası gereği öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesine fırsat sağlar. Klinik uygulamalar, öğrencilere bilgi ve becerilerin kazandırması ve mesleki otonom kazandırması gibi avantajlar sağlamaktadır (Kılıç Güner vd., 2022). Sağlık alanındaki bölümler içerisinde ilk ve acil yardım programı eğitimi, kişilere acil durumlarda doğru tanı konulması ve doğru sağıltım uygulanması açısından çok önemlidir. Son yıllarda ilk ve acil yardım teknikerliği alanında endotrakeal entübasyon, torakostomi gibi yetki alanı dahi bulunmakta olup bu alanda etkili müdahalelerde bulunulmaması ölüme kadar giden istenmeyen sonuçlara sebep olabilir (Yönetmelik, 2014). Saniyelerin önemli olduğu bu alanda hatasız uygulama becerisi iyi ve etkin bir ilk ve acil yardım eğitimi ile olanaklıdır (Bigham vd., 2013). Ancak ülkemizde 2019 yılında COVID-19 pandemisi ile başlayıp ortalama en az iki

dönemin çevrim içi eğitim ile geçmesi ve beraberinde 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler ile devam eden çevrim içi eğitim süreçlerinden dolayı öğrenciler ortalama iki ya da üç dönemi çevrim içi eğitim ile okumak zorunda kalmışlardır.

İlk ve acil yardım programının toplamda dört dönemden oluştuğu düşünüldüğünde eğitimin çevrim içi olarak devam etmesinin öğrenciyi ve klinik uygulamaları olan derslerden elde edilecek kazanımları olumsuz etkilediği düşünülebilir. İlk ve acil yardım programındaki öğrencilerin iş hayatına başladıklarında yaptıkları işin önemi düşünüldüğünde bu öğrencilerin donanımlı mezun olmalarının önemi açığa çıkmaktadır. Bu bağlamda bu çalışma çevrim içi eğitimin ilk ve acil yardım programı öğrencileri üzerindeki etkileri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmadan elde edilecek sonuç ile literatüre ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin daha donanımlı yetişmeleri konusunda veri sunulabilir. Bu çalışmada, “Çevrim içi eğitim ilk ve acil yardım programı öğrencilerini nasıl etkilemektedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

1. MATERYAL ve YÖNTEMLER

Araştırmanın Modeli: Bu çalışma, tanımlayıcı araştırma yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı: Çalışmanın verileri Mart-Mayıs 2023 tarihleri arasında Türkiye’de bulunan dört farklı üniversitenin ilk ve acil yardım programlarında okuyan öğrencilerden elde edilmiştir.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme: Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan ve erişim sağlanabilen dört farklı üniversitenin ilk ve acil yardım programında okuyan 600 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmış olup, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 505 öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. İlk ve acil yardım programı öğrencisi olan, çevrim içi eğitim deneyimi olan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden tüm öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir. Çalışmaya katılmak istemeyen veya anket sorularını boş bırakan bireyler çalışma dışı bırakılmıştır.

Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçları: Çalışmada, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan (Kürtüncü ve Kurt, 2020; Özdoğan ve Berkant, 2020; Telli ve Altun, 2021) yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Yapılandırılmış bu soru formu ile ilgili alanda iki farklı uzmandan görüş alınmış olup alınan görüşler doğrultusunda sorular revize edilmiştir.

Veri Toplama Araçlarının Uygulanması: Araştırmanın yapıldığı dönemde öğrenciler çevrim içi eğitim yoluyla eğitim-öğretime devam etmektedirler. Veri toplama formu Google anket formu kullanılarak hazırlanmış ve öğrencilere WhatsApp aracılığıyla iletilmiştir. Bu veri toplama yöntemi, araştırmacıların öğrencilerin buldukları yerden verilerini toplamalarına imkân tanımıştır ve araştırma sürecinin hızlı ve etkili bir şekilde yürütülmesine olanak

sağlamıştır. Google anket formuna her bir katılımcının bir kez anketi doldurabileceği şekilde erişim kısıtlılığı konulmuştur. Örneklemin büyük çoğunluğuna ulaşılmca veri toplama aşaması sonlandırılmıştır.

Verilerin analizi: Veriler SPSS 25 programıyla analiz edilip, değerlendirmede; sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu: Araştırmanın yapılabilmesi için Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan E-81614018-000-2300024172 sayılı etik kurul onayı ve çalışmada yer alan üniversitelerden yazılı kurum izinleri alınmıştır.

2. BULGULAR

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin yaş ortalaması 20,56±1,73 yıl olup %73,07'si (369) kadın %26,93'ü (136) erkektir. Araştırmada yer alan öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımlarına bakıldığında %54,06'sı (273) birinci sınıf öğrencisi olduğu ve öğrencilerin tamamının (%100) internet tabanlı eğitim deneyiminin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin eğitim süreci boyunca çevrim içi eğitim ile geçirilen dönemlerine bakıldığında, çalışmada yer alan ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin %65,54'ünün en az bir dönem boyunca çevrim içi eğitim aldıkları görülmektedir.

Tablo 1: Sosyo-demografik Özelliklere İlişkin Frekans Dağılım Tablosu

		N	%
Cinsiyet	Kadın	369	73,07
	Erkek	136	26,93
Medeni Durum	Bekar	501	99,21
	Evli	4	0,79
Sınıf Düzeyi	1.Sınıf	273	54,06
	2.Sınıf	232	45,94
İnternet tabanlı eğitim deneyiminiz var mı?	Evet	505	100,0
	Hayır	0	0,0
Eğitim süreciniz boyunca kaç dönemi uzaktan eğitim ile geçirdiniz.	1 Dönem	331	65,54
	2 Dönem	85	16,83
	3 Dönem	54	10,69
	4 Dönem	35	6,93
Yaş	Min -Max	Ort+SS	
	18-37	20,56±1,73	

Tablo 2’de öğrencilerin çevrim içi eğitime dair görüşleri yer almaktadır. Bu tabloya göre katılımcıların %54,85’i çevrim içi eğitimin ilk ve acil yardım programı için uygun olmadığını ve %66,53’ü çevrim içi eğitimin ilk ve acil yardım öğrencileri için iyi bir öğrenme fırsatı sunmadığını belirtmektedir. Öğrencilerin %70,50’si çevrim içi eğitimde öğrenilenlerin kalıcı olmadığını inanmaktadır. Katılımcıların %66,14’ü çevrim içi eğitimde öğrenme zorluğu yaşadığını belirtmektedir. Öğrencilerin %76,04’ü geleneksel eğitimin çevrim içi eğitime göre daha etkili olduğunu düşünmektedir. İlk ve acil yardım programı öğrencilerinin %70,10’u çevrim içi eğitim ile kendilerini sahada hasta bakacak yeterlilikte hissetmediklerini, %64,16’sı çevrim içi eğitim aldıkları için işe başlarken hata yapmaktan korktuklarını ve % 53,47’si hastaya zarar vermektan korktuklarını ifade etmektedir. Öğrencilerin %53,86’sı eğitim süreçlerinde hiç gerçek hasta ile temaslarının olmadığını ve öğrencilerin %80,20’si hiçbir uygulama dersini yüz yüze yapmadıklarını ifade etmektedir. Öğrencilerin %60,99’u çevrim içi eğitimde derslerin verimli geçmediğini, öğrencilerin %57,43’ü öğrenme ihtiyaçlarının karşılanmadığını ve öğrencilerin %60,59’u çevrim içi eğitimden dolayı kendilerini hasta bakacak düzeyde hissetmediklerini belirtmişlerdir. İlk ve acil yardım programı öğrencilerinin yaklaşık %70,69’u bu programın yüz yüze olmasını ve öğrencilerin %71,68’i çevrim içi eğitim ile öğrenci alınmamasını önermektedir. Öğrencilerin %74,85’i yüz yüze eğitimin, çevrim içi eğitimden daha yararlı olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 2. Çevrim İçi Eğitime İlişkin Görüşlerin Frekans Dağılım Tablosu

		N	%
İlk ve acil yardım programında çevrim içi eğitim benim için uygundur	Evet	125	24,75
	Hayır	277	54,85
	Kararsızım	103	20,40
Çevrim içi eğitim ilk ve acil yardım öğrencileri için iyi bir öğrenme fırsatı sunar.	Evet	85	16,83
	Hayır	336	66,53
	Kararsızım	84	16,63
Çevrim içi eğitim öğrenmenin kalıcı olmasını sağlamaktadır.	Evet	79	15,64
	Hayır	356	70,50
	Kararsızım	70	13,86
Çevrim içi eğitimde öğrenme zorluğu çektim.	Evet	334	66,14
	Hayır	110	21,78
	Kararsızım	61	12,08
Çevrim içi eğitim geleneksel eğitimden daha etkilidir.	Evet	62	12,28
	Hayır	384	76,04
	Kararsızım	59	11,68
Çevrim içi eğitim ile kendimi sahada hasta bakacak yeterlilikte hissediyorum.	Evet	74	14,65
	Hayır	354	70,10
	Kararsızım	77	15,25
Çevrim içi eğitim aldığım için işe başladığımda hata yapmaktan korkuyorum.	Evet	324	64,16
	Hayır	102	20,20
	Kararsızım	79	15,64

Eğitim sürecimde hiç gerçek hasta ile temasım olmadı.	Evet	272	53,86
	Hayır	226	44,75
	Kararsızım	7	1,39
Eğitim sürecimde hiçbir uygulama dersini yüz yüze yapmadım.	Evet	78	15,45
	Hayır	405	80,20
	Kararsızım	22	4,36
Çevrim içi eğitim aldığım için hastaya zarar vermekten korkarım.	Evet	270	53,47
	Hayır	157	31,09
	Kararsızım	78	15,45
Çevrim içi eğitimde uygulamalı dersler verimli geçti.	Evet	99	19,60
	Hayır	308	60,99
	Kararsızım	98	19,41
Çevrim içi eğitim ile aldığım dersler öğrenme ihtiyacımı karşıladı.	Evet	110	21,78
	Hayır	290	57,43
	Kararsızım	105	20,79
Çevrim içi eğitimde aldığım dersler beni sahada hasta bakacak düzeyde yetiştirdi.	Evet	83	16,44
	Hayır	306	60,59
	Kararsızım	116	22,97
Çevrim içi eğitim sürecinde derslere senkron (canlı) katıldım.	Evet	356	70,50
	Hayır	85	16,83
	Kararsızım	64	12,67
İlk ve acil yardım programının çevrim içi eğitim ile olmasını öneririm.	Evet	89	17,62
	Hayır	357	70,69
	Kararsızım	59	11,68
İlk ve acil yardım programı çevrim içi eğitimle öğrenci alabilir.	Evet	85	16,83
	Hayır	362	71,68
	Kararsızım	58	11,49
Bölümümün çevrim içi eğitim seçeneği olsa onu tercih ederdim.	Evet	86	17,03
	Hayır	363	71,88
	Kararsızım	56	11,09
Yüz yüze eğitim, çevrim içi eğitimden daha yararlıdır.	Evet	378	74,85
	Hayır	70	13,86
	Kararsızım	57	11,29

3. TARTIŞMA

Bu çalışmada COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle çevrim içi eğitim deneyimi olan öğrencilerin çevrim içi eğitime yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yapılan bu çalışmada COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle ilk ve acil yardım programındaki öğrencilerin tamamının çevrim içi eğitim deneyiminin bulunduğu ve öğrencilerin yarısından fazlasının en az bir dönem boyunca uzaktan eğitim aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’de COVID-19 pandemisinden dolayı 2020-2021 yıllarında toplamda neredeyse üç eğitim öğretim dönemi olmak üzere eğitimin her kademesinde zorunlu olarak uzaktan eğitime geçilmiştir. COVID-19 pandemisi dışında son yıllarda orman

yangınları, kasırgalar, depremler gibi doğal afetler nedeniyle eğitim kurumlarının kapatıldığı dönemler olmuştur (Turan ve Çelikyay, 2020). 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremlerden dolayı öğrenciler çevrim içi eğitime zorunlu olarak geçmiştir. Bu durum öğrencilerin eğitim süreçlerinde değişiklikler meydana getirmiş, öğrenciler sınavlarına uzaktan eğitim ortamında girmek zorunda kalmış, klinik uygulamalar yapılamamış ve staj uygulamaları sekteye uğramıştır. İlk ve acil yardım programı eğitim süreci toplamda dört dönemden oluşmakta olup bu çalışmadaki öğrencilerin yaklaşık yarısının eğitim süreçlerinin iki veya daha fazla döneminin çevrim içi eğitim ile geçtiği görülmektedir.

Çalışmanın devamında COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle öğrencilerin yaklaşık yarısından fazlası eğitim süreçlerinde hiç gerçek hasta ile temaslarının olmadığını, çevrim içi eğitimde derslerin verimli geçmediğini, öğrenme ihtiyaçlarının karşılanmadığını ve çevrim içi eğitimden dolayı kendilerini hasta bakacak düzeyde hissetmediklerini belirtmişlerdir. Literatür incelemesinde öğrencilerin çevrim içi eğitim sürecinde uygulamalı derslerde zorlandıklarını ifade etmesi bu çalışmanın sonuçları ile uyumludur (Kürtüncü ve Kurt, 2020; Cao vd., 2020; Wang vd., 2020). Başka bir çalışmada çevrim içi eğitimde öğrencilerin ders algısı edinemedikleri ve eğitime etkin katılmadıkları belirtilmiştir (Ford vd., 2021). Tıp alanında yapılan bir çalışmada tıp eğitiminin bilgiden ve bilginin nasıl kullanılacağından ibaret olmaması, deneyimin önemli olması, uygulama yapma ve kısa sürede etkin ve yeterli karar verebilmenin gerekliliği gibi sebeplerden dolayı çevrim içi eğitimin tıp eğitiminde yeterli olmadığına dair sonuçlara ulaşılmıştır (Dabbagh ve Bannan-Ritland, 2005). Altuntaş ve arkadaşlarının (2022) ilk ve acil yardım programında okuyan öğrenciler ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin sağlık eğitiminin uzaktan verilmesine yönelik düşük düzeyde bir tutuma sahip oldukları belirtilmiştir.

Bu çalışmada yer alan ilk ve acil yardım programındaki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu çevrim içi eğitim ile kendilerini sahada hasta bakacak yeterlilikte hissetmediklerini, çevrim içi eğitimden dolayı işe başlarken hata yapmaktan ve hastaya zarar vermekten korktuklarını ifade etmektedirler. Hastayı ilk karşılayan ve ilk müdahaleyi yapan ilk ve acil yardım personellerinin görev sorumlulukları düşünüldüğünde eğitim süreçlerinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. İlk ve acil yardım programı eğitimi, kişilere acil durumlarda doğru tanı konulması ve doğru sağaltım uygulanması açısından çok önemlidir (Yönetmelik, 2014). Saniyelerin önemli olduğu bu alanda hatasız uygulama becerisi iyi ve etkin bir ilk ve acil yardım eğitimi ile olanaklıdır (Bigham vd., 2013). Ancak bu çalışmada çevrim içi eğitim alan ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin kendilerini hasta bakma konusunda yetersiz hissettikleri ve hata yapmaktan korktukları sonucuna ulaşılmıştır. Güner ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışma sonucuna göre COVID-19 pandemi döneminde uzaktan eğitim alan ilk

ve acil yardım öğrencilerinde mesleğe başlamak için kendini hazır hissetmeyenlerin, hastalara müdahale ederken korku yaşayacağını düşünenlerin ve olumsuz deneyim yaşamaktan korkan öğrencilerin kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Kılıç Güner vd., 2022). Paramedik öğrencilerinin mesleklerini sahiplenme ve sorumlulukları üzerinde yapılan bir çalışmada paramedik öğrencilerinin kendi eğitim ve öğrenme sorumluluklarını alamadığı, ekip şeflerine güvendikleri sonucuna varılmıştır (Martin, 2006). Bu nedenle çevrim içi eğitim ile mezun olan ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin iş hayatlarına başladıklarında daha uzun süreli ve yoğun içerikli bir oryantasyon programı bu öğrencilerin işe adaptasyon sürecinin daha etkili olmasını sağlayabilir.

Bu çalışmada yer alan ilk ve acil yardım programı öğrencilerinin yarısından fazlasının çevrim içi eğitimin ilk ve acil yardım programı için uygun olmadığını, öğrencilere iyi bir öğrenme fırsatı sunmadığını ve bu programın yüz yüze olması gerektiğini ifade etmektedir. Çevrim içi eğitim sürecinde, uygulamalar yapılmadığında ya da sınırlı gerçekleştirildiğinde öğrenilen teorik bilgiler bir süre sonra unutulmaktadır. Oysa klinik uygulamalar, öğrenilen bilgilerin gerçek dünya ortamına yansıtılması için bir fırsattır. Uygulamalar, öğrencilere gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasında, eğitim sürecinde öğrenilenlerin yapılarak ve yaşayarak davranışa dönüştürülmesinde, mesleki yaşantılara adaptasyonda ve otonomi kazanımında önemlidir (Kılıç Güner vd., 2022). Bu çalışma sonucunda öğrencinin aktifliği, öğrenme fırsatları, öğrenme hızı, bilgilerin kalıcılığı gibi nedenlerden dolayı geleneksel eğitimin uzaktan eğitime göre daha etkili olduğunu düşünebilir. İlk ve acil yardım programı klinik uygulamalı ve staj uygulaması olan bir bölüm olduğu için öğrencilerin etkili ve yeterli bir eğitim almaları yönünde desteklenmeleri gerektiği ifade edilebilir.

SONUÇ

Bu çalışmanın sonucunda ilk ve acil yardım programındaki öğrencilerin COVID-19 pandemisi ve 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen Kahramanmaraş merkezli depremler yüzünden çevrim içi eğitime geçmek zorunda kaldıkları için derslerden aldıkları verimin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. İlk ve acil yardım programındaki öğrenciler baz alınarak yapılan bu çalışmada öğrencilerin çevrim içi eğitimden dolayı yetersiz eğitim aldıklarını düşündükleri ve mesleğe başladıklarında hata yapmaktan korktukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca eğitim dönemlerinde hiç gerçek hasta ile temaslarının olmaması, klinik uygulamaları derslerin yüz yüze yapılamaması öğrencilerin donanımlı birer ilk ve acil yardım personeli olarak yetişmesinde bir engel olarak görülebilir. İlk ve acil yardım öğrencilerinin pandemi ve deprem yüzünden klinik uygulamaları yapmadan mesleki yaşama geçiş yapması, çevrim içi eğitim ile mezun

olmaları gibi sebeplerden dolayı teorik bilgilerin ve uygulama becerilerinin artırılması; uygulama hatalarının önlenmesi ve hasta güvenliğinin sağlanması açısından çok önemlidir.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın verileri ilk ve acil yardım programı bölümündeki öğrencilerle sınırlandırılmıştır.

Yazar Katkıları

EB araştırma tasarımı; FB, EY veri toplama; EB veri analizi; EB makale yazımına katkı sunmuştur.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını bildirmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Altuntaş, M, Usta, G, Ersunan, G, Küçük, U, Koçak, AO. (2022). Investigation of attitudes of students studying in first aid program towards distance education. *Hastane Öncesi Dergisi*, 7(3), 365-377.
- Asandaş, N, Hacıcafareoğlu, S. (2021). Koronavirüs (Covid-19) döneminde uzaktan eğitim süreci. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 213-223.
- Balcı, A. (2020). Covid-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(3), 75-85.
- Bigham, BL, Kennedy, SM, Drennan, I, Morrison, LJ. (2013). Expanding Paramedic Scope of Practice in the Community: A Systematic Review of the Literature. *Prehospital Emergency Care*, 17(3), 361-372.
- Cao, W, Fang, Z, Hou, G, Han, M., Xu, X, Dong, J, ve ark, (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry Research*, 287, 1-5.
- Co, M, Cheung, KYC, Cheung, WS, Fok, MH, Fong, K, Kwok, O, ve ark, (2022). Distance Education For Anatomy and Surgical Training – A systematic Review. *The Surgeon*, 20(5), 195-205.
- Ford, TR, Fix, ML, Shappell, E, Egan, DJ, Mannix, A, Bailitz, J, ve ark, (2021). Beyond the emergency department: Effects of COVID-19 on emergency medicine resident education. *Academic Emergency Medicine Education and Training*, 5(3), 102-115.
- Fry, K. (2001). E-learning markets and providers: some issues and prospects. *Education Training*, 4/5(43), 233-239.
- Han, F, Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin Covid-19 salgını süresince yürütülen zorunlu uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(44), 182-203.
- Hrastinski, S. (2008). Asynchronous and synchronous e-learning. *Educause quarterly*, 31(4), 51-55.

- Kara, M, Erdogdu, F, Kokoc, M, Cagiltay, K. (2019). Challenges faced by adult learners in online distance education: A literature review. *Open Praxis*, 11(1), 5-22.
- Güner, EK, Akbaba, Ö, Karabulutlu, EY, Öztürk, H. (2022). Pandemi Sürecinde Klinik Uygulama Yapamayan İlk ve Acil Yardım Öğrencilerinin Mesleki Yaşam ile İlgili Kaygı Düzeylerinin ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi. *Hastane Öncesi Dergisi*, 7(3), 331-347.
- Kürtüncü, M, Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 66-77.
- Martin, J. (2006). The challenge of introducing continuous professional development for paramedics. *Australasian Journal of Paramedicine*, 4(2), 07-15.
- Özdoğan, AÇ, Berkant, HG. (2020). Covid-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Succar, T, Beaver, HA, Lee, AG. (2022). Impact of COVID-19 pandemic on ophthalmology medical student teaching: educational innovations, challenges, and future directions. *Survey of Ophthalmology*, 67(1), 217-225.
- Telli, SG, Altun, D. (2021). Coronavirus (Covid-19) pandemisi döneminde çevrimiçi öğrenme. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 90-107.
- Telli, SG, Altun, D. (2023). Türkiye'de deprem sonrası çevrimiçi öğrenmenin vazgeçilmezliği. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 125-136.
- Turan, M, Çelikyay, HH. (2020). Türkiye'de KOVİD-19 ile Mücadele: Politikalar ve Aktörler. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 3(1), 1-25.
- Wang, C, Cheng, Z, Yue, XG, McAleer, M. (2020). Risk Management of COVID-19 by Universities in China. *Journal of Risk and Financial Management*, 13(2), 36.
- Watts, L. (2016). Synchronous and asynchronous communication in distance learning: A review of the literature. *Quarterly Review of Distance Education*, 17(1), 23-32.
- Yolcu, HH. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(4), 237-250.
- Yönetmelik. (2014, 05 22). Sağlık Meslek Mensupları ile Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/05/20140522-14.htm>, 06.10.2023.